

Mohamed
Xukri

Amor i
malediccions

AMOR I MALEDICCIONS

Els llibres no s'han fet perquè creiem allò que diuen, sinó per a ser examinats. Davant d'un llibre no ens hem de preguntar què diu sinó què vol dir, una idea que ja tenien molt clara els antics comentaristes de textos sagrats.

Umberto Eco

El nom de la rosa

La sensació de culpa desapareix quan l'experiència es torna més dura que el penediment; per això no tractaré d'inculpar-me ni d'exculpar-me en relatar les meues experiències ni les dels altres. Com un cuc de seda, visc entre l'alegria i la tristor més absolutes i sent pena per tot allò que hauria volgut aconseguir per a tu o per a mi. Potser ni tan sols he desitjat, per a mi, les mateixes coses agradables que hauria desitjat per a qualsevol altre desgraciat com jo. I no em fa por el maleït i depriment futur, tant si em trobe sol com si m'acompanya el mateix dimoni!

Fins i tot la nit tangerina, que ahir mateix conservava encara una part de la seua joventut i del seu bell esperit, ha envellit, s'ha tornat indolent i lletja i s'ha cobert de brutícia. Ha esdevingut salvatge i ja no ofereix ni la tranquil·litat ni el benestar que ofería abans. Sé molt bé que la nit defuig les acusacions dels qui la recriminen i que evita tot allò que la

torna sospitosa; sé que la nit és l'aliada de les transgressions i, tanmateix, mai de la vida no l'acusaria. No amagaré la meua antiga connivència amb la nit, a la qual encara dec molt pel temps en què va ser la meua còmplice i la meua amiga, pel temps en què la meua vida era incerta i cruel. No negaré mai la seua bellesa, encara que, avui, ja no vull sentir-me partícip dels delits lletjos amb què castiga, ara i adés, els innocents.

La taverna Granada mai no s'havia omplert tant de parroquians com quan Fâtî va començar a treballar-hi de cambrera. Ni als clients d'aquesta taverna ni de cap altra per l'estil a tot Tànger, mai no els havia atés amb tanta eficàcia ni tanta coquetria una cambrera que, a més de ser bonica i rossa, era capaç de citar versos àrabs clàssics i moderns, amb una veu agradable i melodiosa, mentre conversava amb els clients analfabets. Un borratxo bròfec, encisat per ella, li va dir un dia:

—Vaja, si ha tornat l'època de les hurís! Visca ta mare, Fâtî.

Totes les altres xiques de les tavernes, tant si eren cambres com prostitutes, mantenien converses fantasioses sobre el seu passat, marcat per les privacions, el desarrelament i les calúmnies, o divulgaven, amb poca solta i molta vulgaritat, històries sobre aspectes bons o dolents dels seus clients. En canvi Fâtî era capaç de mantenir una conversa rica i atractiva gràcies als llibres que llegia amb passió, encara que hi havia coses que no comprenia del tot. Tenia unes aspiracions molt altes i, amb la lectura, tractava de millorar cada dia la seua personalitat. Els curiosos de Tànger, que eren tan tafaners, insignificants i necis com les taverneres, sabien que havia vingut a la ciutat des de Larraix. Fâtî havia abandonat els estudis el quart any de l'escola secundària i havia arribat a

aquest *paradis*, del qual no resta sinó la fantasia del seu passat, per a treballar en la taverna Granada. Aquell havia estat el seu destí quan encara no havia passat dels vint anys.

—No he après a estimar ni crec que puga aprendre'n mai —deia, amb sinceritat o amb innocència.

Però això no importa; només ens cal saber que ella veia l'amor com una qüestió literària perquè l'amor real havia estat exclòs de la seua vida. Només podia pensar en l'amor sense viure'l i, encara que, fins aquell moment, mai no havia conegut l'amor de veritat, actuava com si el gaudira, encara que només fóra amb la intenció de conservar el seu treball en la taverna Granada. Parlàvem de tant en tant sobre el seu ofici de venedora de passió.

—Ser venedora de passió —em va contestar una volta— vol dir que jo m'opose a vendre el meu amor i aquesta és, potser, la guia de la meua vida. Pot passar que jo vengui el meu cos a qui no estime, però també puc regalar-lo per desig o per gust.

Després, em va preguntar:

—Vols saber una cosa?

—Digues.

—Jo ja no puc pensar en l'amor de la meua vida —i, després d'uns segons de silenci, hi va afegir:— Vull dir que l'amor ni tan sols es pot vendre als malparits.

Gràcies a Fâtî vaig comprendre, també, que els somnis, les alegries o les tristors dels rics no són gaire diferents dels somnis, les alegries o les tristors dels qui viuen en la pobresa.

Fâtî feia de caixera a la taverna i també n'era la cambrera principal, coqueta i llesta quan ho necessitava; sabia molt bé què deia. Em va fer saber que, en moments de feblesa o de

niciesa, molts alcavots, imbècils i màrtirs de la fam humana, tant rics com pobres, havien gemegat entre les seues cames, perquè ella era sempre la seua prostituta, fins i tot quan no estaven al seu costat. Fâtî es consolava en silenci quan veia aquells fills de puta ploriquejant al seu davant mentre li contaven les seues penes més miserables i mentre ella feia com qui escoltava la seua xerrameca intranscendent i buida amb un interès fingit, de manera que els feia creure que eren molt importants. Aquella era una característica de la seua intel·ligència i cap de les altres dones de la taverna no podia competir amb Fâtî en aquell joc de seducció, cosa que feia augmentar l'encís irracional que els parroquians sentien per ella.

Però ella també passava mals moments que l'enfonsaven en la misèria i li feien perdre prestigi davant dels clients; de vegades, quan els clients bevien com sempre a la taverna, ella notava la boca seca i engolia la saliva amb dificultat. En una ocasió era per culpa d'un goril·la a qui la sort havia girat l'esquena aquell dia i que havia arribat a la taverna boig d'ira, amb el crim que llua als seus ulls. Volia divertir-se justament amb ella i que li corresponguera; si no, hauria estat capaç de trencar-li la cara d'un colp o l'hauria amenaçada amb un ganivet, a ella i a qualsevol que tractara de protegir-la. I si algú intentava ajudar-la, podria ser pitjor; qui sap si podria trobar-se amb la mort, fins i tot! I quin seria el seu futur, si li feia una cicatriu a la cara?

Pot ser que algú pense que ella s'ho inventava; que algú es pregunte si no devia ser que ella només veia allò que volia veure o que, simplement, contava una història que havia escoltat abans. Jo també em pregunte si no es pot viure una aventura amorosa autèntica si no és amb un lladre o

amb una dona de la vida, amb un vagabund o amb una boja...

És com si l'amor només fóra possible quan és brut i impúdic; per exemple, quan un ric s'enamora d'una desheretada, o un creient, d'una atea. I potser és així perquè els amants que he conegut m'han ensenyat que l'amor no té cap regla i que convé conservar tots els records, tant si són tristos com alegres, en l'endimoniada imaginació.

Pobres, aquells que escriuen i, després, no conserven ni un sol record en la memòria! La literatura, que sempre intenta captivar els lectors, pot aconseguir-ho o no; però si els violents no deixen que la nostra imaginació vague lliurement, perquè són uns indesitjables que ens furten la nostra infantesa, la nostra joventut i la nostra vida, l'únic consol que ens queda és véncer amb la nostra imaginació els mals temps que ens han fet viure cada segon de les nostres vides.

Recorde un jove que havia començat a escriure amb entusiasme: creia que la literatura l'ajudaria a trobar la llibertat. Bé, l'escriptura pot ser un consol per a qui li és fidel i només desconfia dels oportunistes. O això, almenys, ens han dit sempre. Però, en aquell moment, al món que habitava el jove escriptor no havia arribat encara l'olor de les ametles amargues.

El jove escriptor no va ser capaç de superar els contratemps que li presentava l'escriptura, que no es mostra compassiva amb ningú i no accepta ni ajudes ni influències externes. Ni tan sols els diners són capaços de subornar-la. Aquell jove havia engolit tanta amargor per culpa del seu matrimoni que es va enverinar. Se li va ulcerar el ventre i va perdre les esperances, va defugir la lluita, ho va donar tot per

perdut i va acabar ofegant-se en la pròpia pena. Crec que Déu no estava de part seua, pobret meu!

El va dominar una dona a qui estimava amb follia i que el va traïr molt sovint amb qui ell creia que eren els seus amics; una dona que no li va ser fidel sinó després del seu soterrament. Aleshores, va començar a recordar-lo contínuament i en qualsevol lloc, fins que va perdre la raó i va acabar vivint entre el manicomi i el carrer perquè li resultava impossible viure sota el sostre familiar.

Per sort per a mi, jo mai no he estimat cap maleïda dona fins al punt que em dominara; mai no hi ha hagut un sotmés ni un dominador. Les he estimades des d'una certa distància i mai no m'ha importat que em correspongueren. De fet, cada volta que alguna dona ha començat a correspondre'm en excés o d'una forma massa formal, que ens ha obligat a fer més estreta la nostra convivència, he començat a albirar la catàstrofe. Que les estime sempre de lluny i que elles també m'estimen des de la distància! Que només hi haja entre nosaltres aquell anhel que, potser, va generar el nostre amor, si és que va ser amor de veritat!

Mai no he estimat cap dona a qui haguera de santificar cada vesprada i maleir cada matí, com fan la majoria dels desgraciats. Qualsevol altra explicació seria injusta, infravaloraria tota aquesta història que és la millor forma d'explicar la paradoxa que és l'amor i només serviria per a fingir, pitjor que ho faríem nosaltres, que existeix una altra forma d'estimar. Jo continue sofrint, però només per l'amor que em professe a mi mateix i per això sé com dominar els meus pensaments més absurds i nocius. Vull buscar el nirvana i no el karma; pujar sempre i no baixar mai.

Que, potser, «la bellesa és allò que la follia inspira i el seny escriu», com diu André Gide? En canvi, Nietzsche refusa aquesta idea des de la seua òptica més aristocràtica i diu: «La intel·ligència suprema i el cor més apassionant no poden trobar-se al mateix cos».

En aquest viatge tangerí, la major part del qual transcorre de nit i només una miqueta, de dia, abandonaré una part de mi mateix a les imaginacions, les fantasies, les follies i el deliri masturbatori; a açò i a allò altre que em suggerisca el sostre que em protegeix mentre xiula el vent; al record estimat i a la confiança més ferma. Qui em pot envejar pels meus pensaments temeraris en aquest laberint? La brutícia humana no es troba només a les latrines; des dels seus orígens, l'home està sempre malalt d'alguna cosa: del cos, de l'ànima o del cos i l'ànima alhora. Qualsevol altre estat no és natural. L'home ha de sanglotar o rotar, badallar o dormir, viure o morir... Si no, no és un dels nostres.

La nit no sempre és santa: aquesta és la reflexió que desvetllava Nietzsche i que el va induir a tallar-se els dits amb una navalla o a cremar-se'ls amb la flama d'un ciri per tal d'aprendre a afrontar el dolor i, al mateix temps, els seus fantasmes. La nit és el deliri que va turmentar Lautréamont una vegada que es va beure vint tasses de café carregat i ningú no va ser capaç de parar-li els peus mentre vagava pels carrers de París. La nit és la follia humana que va precipitar la mort de Van Gogh i va aïllar Antonin Artaud, Strindberg i Nijinski! La nit és la puresa i la taca, el somni i el malson, la solidaritat i el delictes. La nit no es compadeix de ningú. Només ets tu qui s'ha de compadir de tu mateix; tu qui has d'escollir i saber qui vols ser. Jo,

per la part que em toca, vaig decidir empassar-me la meua part de nit abans que el meu desig no em traïra; abans de notar ardor d'estómac, de vomitar i d'ofegar-me en la meua pròpia bilis.

—Fâtim!

Fâtim o Fatîm eren els noms amb què jo la cridava per distingir-me de la resta de desgraciats que freqüentaven la taverna. Ella s'alegrava quan em sentia i em responia en veu alta, donant-me a entendre que es reconeixia en aquells noms.

—Ací em tens.

—Un fâtima —que era com jo solia demanar-li les copes que no li podria pagar.

—Això està fet.

—Aquesta nit porte les butxaques buides...

—No et preocupes, ja t'ho arreglaré, com sempre. I ja veurem què ens depara el demà...

—Gràcies, Penèlope.¹

—Què dius?

—Que me'n vaig on em correspon, amb els tirats.

—¿Escriuràs sobre els xiquets que ensumen cola i que, en fer-se de nit, pul·lulen per tots els carrers de la ciutat com si foren una plaga de llagosta?

—Potser; però escriure amb amor. Amor a la maledicció de les paraules i del cos, que ens acompanya sempre. Els cossos són el principal aliment de Tànger, per això el cos ho és tot, ací, perquè el podem ofrenar en una safata de sol o de lluna, com més ens agrada. Recorde alguns carrerons que jo

1. Penèlope s'ha d'entendre, ací, com un símbol de la generositat i l'altruïsmo i no de la paciència, com ho és la dona d'Ulisses. (N. de l'A.)

recorria, quan era un xiquet, i en quants he sentit cantar els psalms del rei David. Era l'eco d'algun casament jueu, que rebotava contra els terrats fins a la matinada.

—Ma mare et vol conèixer; li he parlat molt de la teua estranya manera de ser.

Lal·la Xafîqa va adoptar Fâtî per casualitat. Sa mare, Nuzha, també s'havia quedat embarassada per casualitat, quan es guanyava la vida al bordell de Larraix, que les autoritats havien de tancar poc de temps després, així que es va assolir la independència. Després d'haver superat la seua època gloriosa com a prostituta, Lal·la Xafîqa s'havia convertit en una alcavota molt respectable, i això que continuava sent atractiva i molt agradable, quan ella volia, amb alguns dels seus admiradors.

Nuzha es va presentar un bon dia a la porta de sa casa i va deixar la seua filla Fâtima,² que devia tenir quatre o cinc anys, en una de les habitacions de l'establiment.

—Me'n vaig a Ceuta, a visitar la meua germana, i en torne de seguida —li havia dit, mentre li deixava un grapat de monedes sobre el taulell.

Però el cas era que Nuzha s'havia embolicat amb un soldat espanyol del Tercio, que li va clavar una navalla el dia que va descobrir que l'enganyava amb un jove marroquí.

En realitat, Lal·la Xafîqa no va adoptar, per casualitat, Fâtî i prou; també va acollir Jâsmîna i Lailâ. Després, va començar a fer-se càrrec d'algunes altres criatures a canvi de diners, i, finalment, va acabar recollint xiquets abandonats. I s'havia d'esforçar molt per criar-los, perquè les seues

2. En el text original diu Fâtima az-Zahrâ, que és l'epítet amb què es coneix la filla del Profeta Mahoma. (N. dels TT.)

mares, que havien emigrat a altres ciutats del Marroc o a l'estranger, ja no tornaven i, si ho feien, no disposaven dels mitjans necessaris per a criar-los. Quan alguna mare tornava per recuperar el seu fill, l'havia d'arrancar de les falces de Lal·la Xafîqa, se l'emportava plorant i no li pagava res perquè, generalment, aquella gent era encara més pobra que ella.

Lal·la Xafîqa creia que li convenia més adoptar xiquetes que no xiquets. Li ho havia aconsellat una dona que s'havia dedicat al mateix negoci abans que ella i a qui l'experiència havia ensenyat a descobrir l'agraïment o la ingratitude a la cara dels xiquets que havia de criar, encara que no li havia servit de gran cosa, perquè se'ls quedava igualment.

Lal·la Xafîqa havia anat deixant perdre la seua joventut entre les baves dels homes, les seues obscenitats i la seua irascibilitat, fins que Fâtî va creure que era prou dona per a eixir a la *plaça*. I ho va fer, contra la voluntat de Lal·la. Però el temps havia passat i Lal·la no se'n penedia, d'haver-ho deixat. Jâsmîna i Lailâ encara anaven a escola, bé que en unes condicions educatives penoses, i tractaven Fâtî com si fóra la seua germana gran o una tia, perquè la veien com la germana menor de la seua mare adoptiva.

Lal·la Xafîqa s'havia cansat, un bon dia, de treballar en hostals de mala mort i de fer faenes, una hora ací i una altra allà, per les cases d'alguns jubilats, vidus o fadrins, que, o bé estaven incapacitats per alguna malaltia, o bé estaven ja més allà que ací. A voltes, aprofitava el viatge i es gitava amb un client, després d'haver-li fet les faenes de la casa: així li cobrava el doble. Quan li passava un cas així, donava gràcies a Déu i era de les que sabien ser agraïdes. Ara, si el client era un avar fill d'una gossa miserable, Lal·la maleïa el dia que sa mare l'havia

parit i l'amenaçava amb un futur ple de desgràcies. I encara n'hi havia que la forçaven, sense cap mirament, i la sodomitzaven contra la seua voluntat, per satisfer els seus impulsos més foscos, sense pagar-li, almenys, una miqueta més, per la humiliació.

Però, ara, el cos de Fâtî havia madurat i era capaç de satisfer l'avidesa de tots els qui la pretenien. La seua bellesa era una font de riquesa que hauria envejat qualsevol de les dones miserables que exercien aquell ofici i, a més, Fâtî no considerava el seu treball com una professió inferior, ofensiva, sinó que creia que aquell era el seu destí i el de la seua família. Creia fermament que, a voltes, la bondat emergeix del mal i, per això, quan el seu cos va substituir el de Lal·la en el desig dels clients, ella havia adquirit el compromís de tirar endavant la seua desgraciada família amb l'ajuda del seu cos; i no es queixava de res, ni s'afligia, ni sentia cap penediment per com havien anat les coses. En saber tot això, vaig comprendre per què no volia creure en una classe d'amor que li hauria pogut fer perdre el cap i casar-se amb algun d'aquells desgraciats.

El cuscús és un menjar que no m'agrada. En vaig menjar una volta, acompanyat de freixura, just el dia que va morir el germà de ma mare, quan jo tenia set anys; les circumstàncies me'l feren avorrir i, des d'aquell dia, només n'he menjat, a dures penes, quan no he tingut altre remei. Va ser quan al temps de la fam, al Rif... Però el cuscús d'aquell dia l'havia preparat Lal·la Xafîqa amb carn i verdura, com es fa a Mar-ràqueix, i amb sèmola groga de panís. En vaig menjar perquè tenia molt bon sabor, un tast diferent del poc cuscús normal que he menjat al llarg de la meua vida, sobretot per no ofendre els amfitrions, sempre molt benintencionats, de

les maleïdes i avorrides reunions familiars. Lal·la Xafîqa el devia haver adobat amb el seu toc secret i, en comprovar que continuava tenint molt bona mà per a la cuina, aquell cuscús li va semblar digne de l'ocasió. Després, el va presentar en una font i va anar dient on i en quin ordre havíem de seure els convidats. Encara que havia superat ja la cinquantena, aquella dona conservava una altivesa molt atractiva, que havia anat madurant a poc a poc i es reflectia en els seus moviments delicats, en la seua manera, sense exageracions, d'arreglar-se i de pintar-se, en els gestos sobris que havia après en el transcurs de la seua dilatada experiència. Sabia donar un aspecte més jove a les parts del seu cos que pitjor havien envellit. Si l'haguéreu coneguda, és possible que us n'haguéreu enamorat, tant d'ella com de Fâtî, com em va passar a mi, que no puc deixar de banda la passió que els professe.

Era un dia que no feien escola. Després de dinar, Lal·la Xafîqa, la de la mirada transparent, va fer un gest dissimulat a Jâsmîna i Lailâ, indicant-los que es retiraren, discretament, a la seua habitació. Les xiquetes, que tenien quasi la mateixa edat, estaven coordinades com si foren bessones i hagueren mamat del mateix pit. Ningú no hauria endevinat que eren òrfenes: tenien uns quinze anys i els seus pits començaven a formar-se, de manera que, quan se'ls palpaven, anaven assumint la idea que havien començat a fer-se dones.

Lal·la Xafîqa omplia d'atencions Fâtî i li donava tot allò que li agradava i la feia feliç. Crec que qualsevol xica, sobretot si no era gaire feliç, hauria volgut que Lal·la fóra sa mare. Durant aquell dinar, Lal·la va posar de manifest molt sovint com de satisfeta estava amb la seua filla adoptiva i en va parlar molt bé. A mi també em va lloar i es va mostrar molt contenta

perquè jo era el seu amic, perquè li havia deixat alguns dels meus llibres i per la meua agradable companyia; per haver sabut estar amb ella sense buscar cap oportunitat per a demanar-li el seu amor furtiu, sinó només gaudint de la nostra conversa, encara que, dins meu, jo tractava d'ofegar el desig que em provocava l'amor secret que sentia per ella.

Fâtî s'havia posat una cinta morada al voltant del front, una falda grisa i una camisa blanca... Un dels últims dies de la tardor la vaig acompanyar a la platja per a aspirar l'olor de la mar com m'havia dit ella, per veure com la brisa mullava els seus cabells i per mirar l'horitzó com sabia mirar-lo ella, que sempre estava entre les quatre parets d'una casa fosca i trista, on solia llegir, o bé a la taverna, inventant-se històries o escoltant les que li contaven els fanfarrons dels clients.

—Has eixit alguna vegada del Marroc?

—Vaig visitar una tia meua que viu a Melilla, l'any 51. He anat sovint d'Orà a Tetuan però, fins ara, no he anat més enllà de Ceuta.

—Si no fóra perquè sóc la responsable de la nostra família, hauria passat a l'altra vora de la mar, per veure com és la vida allà... Potser tot allò m'hauria agradat i m'hi hauria quedat per a sempre...

—Pels anys seixanta, jo també vaig pensar sovint a anar-me'n, però, finalment, vaig decidir quedar-me i veure què passava...

—I no te n'has penedit mai?

—Jo no sé penedir-me, de la mateixa forma com tu dius que no saps estimar.

Caminàvem per la platja amb les sabates a la mà i les ones que trencaven a la vora es desfeien en una escuma que

ens formiguejava entre els dits dels peus. No hi havia ningú més a la platja; només les gavines que cridaven, feien saltets, volaven, baixaven a l'arena o s'aclofaven damunt l'aigua de la mar. Ella duia a la mà *La taverna* d'Émile Zola, traduïda a l'àrab, una novel·la que jo li havia deixat i que ara em tornava, després d'haver-la llegida; jo duia una petaca amb conyac espanyol i en bevia un glopet de tant en tant. Mentre séiem a la vora de l'aigua o caminàvem, ella fumava uns cigarrets que anava enrotllant. I no ens importava gens si allò era lícit o no. Baixaven uns núvols foscos i un ventet fred però suau ens acaronava les galtes. Fâtî em va dir que no volia acabar la seua vida com Gervasie, l'heroïna de Zola, i jo vaig tractar de fer-li comprendre que no ens havíem d'identificar amb la vida dels protagonistes de les novel·les que llegíem, com ja m'havia dit Jean Genet, a qui jo havia comentat la impressió que m'havia fet la vida de Julien Sorel, el protagonista de *Roig i negre*, de Stendhal. El destí dels protagonistes no ha de ser, necessàriament, el nostre.

—Aleshores, la vida dels personatges de novel·la no s'assembla a la vida de la gent normal!

—Encara que la vida d'aquests personatges fóra semblant a la de la gent normal, qui tractara d'imitar-los cauria en un pou, en un infern d'on no podria eixir mai. La seua sang quedaria enverinada... Hi ha qui s'ha suïcidat després d'haver llegit el *Werther* de Goethe, *La dama de les camèlies*, de Dumas, o *L'estranger* de Camus.

Caminar al costat de Fâtî pel carrer no em feia gens de vergonya, perquè ella no era de les que van cenyides fent rebotar amunt i avall els pits i els malucs, ni de les que porten els pantalons massa ajustats, com si et convidaren a seguir-les

o et digueren, en silenci, que sabran com fer-te tornar boig quan es posen al llit amb tu. Fâtî es movia amb discreció i la seua manera de vestir, sensible i elegant, la protegia de l'avidesa dels ulls aliens.

Vam beure i vam fumar tant com volguérem. Fâtî fumava sense pressa i bevia assaborint cada glop, orgullosa del seu poder de seducció. No s'engolia el fum, sinó que l'aspirava i el llançava de seguida, displicentment, com hauria fet qualsevol altra dona de vida agitada, però no s'acabava els cigarrets, perquè les puntes que apagava a l'arena, com si hi escrivira el seu nom, no eren gens curtes. Lal·la Xafîqa, per la seua banda, solia fumar amb més ànsia, sempre tabac barat, encara que tampoc no s'engolia el fum. Quan les veia, jo pensava que qualsevol dona desgraciada hauria volgut formar part d'aquella família de la qual, ara, Fâtî n'era la principal representant o, fins i tot, en opinió de Lal·la Xafîqa, la seua salvadora. Crec que si la mare de Fâtî haguera tornat, la seua filla s'hauria negat a anar-se'n amb ella.

Lal·la Xafîqa tenia la seua pròpia botella de vi i, generalment, només bevia aquella ració diària, que semblava necessitar com un soldat necessita la seua provisió en un dia difícil; però si algú li n'oferia, del que a ella li agradava, no deia mai que no: li desitjava tota la felicitat del món, li donava la seua benedicció i li assegurava que pregaria pel descans etern dels seus difunts, fins al dia que ressuscitaren i eixiren de les seues tombes. Només s'entristia i se sentia decebuda perquè poques voltes trobava algú amb qui compartir la beguda i una conversa agradable a la llum de la lluna. Aquella solitud li provocava una profunda aflicció; però quan Fâtî notava que començava a enyorar temps millors,

procurava alegrar-la amb records agradables i s'afanyava a buscar, entre els mateixos clients de la taverna, un home de la seua edat, aproximadament, bon bevedor, generós i amable a l'hora de conversar, de manera que, quan se'ls veia junts, feien goig i Fâtî només desitjava que aquella nit fóra afortunada per a Lal·la.

Durant el dia, Fâtî no solia beure perquè sabia que, a la nit, havia de tornar a la taverna, on s'esforçava a treballar per mantenir dignament la seua família, i s'havia d'assegurar que el propietari del negoci continuava satisfet per la seua correcció i la seua habilitat al front de l'establiment. Quan algun client amb ganes de mostrar-se generós, però tossut i incorrecte, la convidava a beure amb la mala intenció d'emborratxar-la, o per caprici, ella fingia que acceptava la invitació, però sabia com desempellugar-se hàbilment del contingut dels gots: els buidava, sense ser vista, a la pica que hi havia darrere de la barra. I quan veia un d'aquells miserables pretenciosos que es girava les butxaques sense trobar-hi un cèntim per a pagar el taxi, s'alegrava i es reconfortava pensant: «Déu me'n guarde, de ser la dona d'un d'aquests».

Fâtî havia vist com moltes dones, vençudes per la beguda, queien derrotades en els braços d'algun d'aquells elements, homes que semblaven delectar-se amb aquestes escenes i que haurien volgut que totes les dones foren iguals.

Un dia, vaig veure, beguda, una d'aquelles dones. Encara que era molt bonica, la beguda l'havia tornada lletja, molla com un drap o una esponja. Era un matí plujós i la dona a penes podia mantenir-se dreta; caminava a quatre potes per la vorera del Boulevard i quan ja no tenia forces ni per a arrossegar-se, es va deixar caure a la porta d'una

botiga, plorant i demanant auxili sota la pluja torrencial, fins que un taxista de mitjana edat la va salvar de les burles dels curiosos, maleint la gent que se'n reia però no se'n compadia. Alguns dels curiosos se n'allunyaren murmurant, mentre que alguns altres encara es van quedar i continuaven descarregant la seua còlera contra les dones que no sabien comportar-se. Un home amb un paraigua s'acostava a l'escenari dels fets i, encara que la pluja li queia a sobre amb violència, no havia obert el paraigua: només el movia com si fóra un bastó, al mateix ritme que les seues llargues gambades. Vaig pensar que era només un home amb un paraigua i me'n vaig anar, abans que algun curiós no em preguntara què li havia passat a aquella dona que s'havia emportat el taxista, mentre tres o quatre ociosos continuaven comentant el cas.

Ho vaig contar a Fâtî i ella em va dir que havia vist coses pitjors, com ara un dia que va veure una dona a qui la merda i l'orina li rajaven cames avall, mentre ella continuava bevent sense parar i sense adonar-se de què li passava. Fâtî temia veure's en aquell estat algun dia i per això prenia totes les precaucions del món i actuava, si calia, amb picardia, per tal de seguir sent sempre la dona atractiva per qui els homes, idiotes o no, sentien un desig irreprimible i es comportaven d'una manera violenta, encara que sabien que, a ella, no li agradaven aquelles actuacions. Sens dubte, Lal-la Xaftqa havia sabut transmetre-li l'experiència que duia en la sang, perquè havia sofert la violència, el llibertinatge i l'estultícia dels homes.

Fâtî es posava a treballar a les vuit de la vesprada i solia acabar la seua faena cap a les quatre o les cinc de la matinada.

Si no anava a casa a dormir, Lal·la Xafîqa imaginava que se n'havia anat a passar la nit amb un cavaller generós i no patia per ella.

L'havia ensenyada a seduir amb gràcia i a desentendre's, després, dels clients, sense vergonya però amb la mateixa subtileza que qui aparta un cabell d'una massa de pa. Era com si un vel prodigiós protegira el seu cos, que era també la seua arma més perillosa. Quan se n'anava amb un client, només li importaven els diners que li havia de pagar; l'edat no la preocupava gens, però sí l'aspecte i heu de saber que no dormia amb un home brut, per generós que fóra.

Una volta que em vaig emborratjar, li vaig demanar que es gitara amb mi, però no vaig tenir sort, i això que duia bona cosa de diners i que no anava brut. Em va assegurar que l'afalagava la meua proposta, però em va dir que no, amb afecte i amb simpatia, perquè s'estimava més que continuàrem sent amics. En aquells moments, vaig pensar que la mala pècora m'havia apunyalat sense compassió, abusant de la meua amabilitat, i la vaig odiar. Com s'atrevia a rebutjar-me, si se n'anava amb homes que no m'arribaven a la sola de la sabata! Però després vaig reconèixer que estava equivocat i que, en el fons, jo era un pobre innocent. Em volia convèncer, a mi mateix, que ella també m'estimava, però que no sabia com m'havia de voler i per això es mostrava tan indecisa: una agitació oculta la feia desitjar-me i refusar-me al mateix temps.

Tot això, naturalment, va passar abans que jo coneguera Lal·la Xafîqa, que semblava satisfeta amb l'amistat que s'intuïa entre nosaltres i, amb la seua actitud, m'obligava a haver de reprimir encara més el meu desig per Fâtî.

Aquella nit, per no humiliar-me encara més i perquè li devia fer llàstima que acabara fent-me una palla, em va proposar alegrement que me n'anara amb una de les seues col·legues més joves, una dona que lluïa una cara d'una bellesa tan inquietant com la que diuen que tenia Rimbaud quan va arribar a París per primera volta. Fâtî em va agrair el desig que sentia per ella, recomanant-li que em tractara com si fóra el seu germà.

Feia dies que aquella dona es deixava caure de tant en tant per la taverna, com si sabera que Fâtî sentia tanta compassió per les principiants com odi per les veteranes, a qui la mala sang havia tornat venjatives, sense que la moguera cap raó coneguda; i també m'hauria odiat, a mi, si haguera sabut que m'aprofitava de les dones inexpertes i que les enganyava sempre que podia.

Fâtî somreia i em mirava els ulls d'una forma que també em va fer somriure, però jo pensava: «Cabrona! M'has convertit en una aventura platònica com les que expliquen els llibres de poesia que jo ni tan sols recorde... Com puc seguir el teu joc? Però, si el teu joc és aquest, hauries de saber que jo també dispose d'algunes armes que em permeten seduir i enganyar...». Amb aquells pensaments, en realitat, només intentava enganyar-me per a poder dominar el desig que sentia per ella; però, a pesar que Fâtî m'havia fet sentir feliç aquella nit, em vaig sentir, també, desenganyat. I va ser un desengany tan gran que es va posar de manifest en la meua impotència.

Jo crec que aquella principiant ja devia tenir una miqueta d'experiència, perquè així que es va posar al llit va començar a moure's com una serp i jo vaig veure clarament que aquella mala cabra fingia tan malament que m'hauria pogut pegar

un colp en algun lloc íntim i desgraciar-me; i això que jo ni tan sols l'havia tocada encara... Treia la llengua, es llepava els llavis amb un moviment circular i, després, se l'engolia com un camaleó quan ha caçat una víctima. Intentava donar-me proves de la seua lascívia fingida amb mossets al llavi inferior, amb molta cura, això sí; m'arrapava suaument ací i allà i em clavava les ungles a l'esquena, mentre gemegava i feia veure que es fonia per mi. Vaig tractar de fer-li comprendre, amb paraules amables, que jo no estava acostumat a aquella classe de numerets i no li va fer gens de gràcia: va deixar d'acariciar-me i de fingir, i es va quedar quieta i callada. Què podia fer jo al llit amb una dona pensativa? La pobra dona intentava demostrar-me les seues habilitats amatòries i el meu comentari l'havia humiliada. La veritat és que jo mateix conec molts homes als quals els agraden aquestes coses, com els mossos i els arraps, i que després van mostrant els senyals en reunions amb gent amb tan poc cervell com ells mateixos. Mostren les marques que els han deixat els mossos i els arraps per donar a entendre com de bé ho passaren... De manera que, potser, me'n vaig passar amb la meua actitud, però encara que ara ho reconec, en aquell moment, la meua espontaneïtat no em va ajudar gens a l'hora de fer-li veure que fóra més delicada en mossegar-me i arrapar-me. La nit no va ser totalment negativa, però li va faltar harmonia. Podria ser perquè era la primera volta que em gitava amb ella? Podria!

La pluja és molt agradable, però en aquella ocasió es va convertir en desastre quan vaig sentir les gotes que queien monòtonament del sostre i repicaven dins de cinc poals diferents. Ploc, ploc, ploc... Podria, fins i tot, mullar-me ben mullat, de

cap a peus, sense queixar-me, però no puc suportar aquestes gotes que repiquen com si foren un pigot garser que picoteja en el meu cap per fer-hi el niu; com si foren agulles que em punxaren les costelles o les parpelles... Aguante la pluja en la cara, no em molesta ni al carrer ni al camp, però em fa embogir el so d'una gota clavat dins l'orella. És un autèntic martiri xinés. Però jo no m'havia de rendir, encara que em reventara el cap. Viure a l'últim pis d'una casa té alguns avantatges, però també molts inconvenients que es posen de manifest en ocasions com aquesta.

Em vaig beure dos gots més de vi, l'un darrere l'altre, per veure si així m'estabornia i podia dormir, però els meus ulls continuaven com els d'un mussol, oberts com plats. I justament aquella nit no tenia ni un remitjonet d'alcohol de reserva. La principiant, no sé com s'ho havia fet, però s'havia adormit com una soca. Conec persones a qui la son sorprén sense que elles la busquen... Quan jo vaig començar a endormiscar-me, els seus sospirs pujaven i baixaven fent un xiulet ofegat, com si fóra un d'aquells trens antics que pitaven per anunciar que es posaven en marxa. Per no humiliar-la una altra vegada, no vaig gosar moure-la. No recorde com em vaig adormir; potser quan ja m'havia fet a la idea que estava mort.

Feia dies que no anava a treballar i no vaig trobar res per a pagar-li la nit. Què pensaria de mi aquella dona? Quin compromís: m'havia quedat *sec* bevent amb ella! Perquè recordava que ella havia estat bevent, a compte meu, tant com havia volgut i crec que encara vaig convidar uns quants desgraciats com ella i uns quants tirats com jo... I jo sé molt bé la desgraciada bogeria que m'entra quan em pose a beure

amb gent com jo. Intente satisfer els pobres desgraciats amb la meua falsa generositat, només per agradar-los i que em consideren una persona important. Quina manera de fer el fantasma!

Em vaig gratar el cap i la barba, sense poder llevar-me del cap la principiant. No feia cara de ser de les que furten en les cases mentre els clients dormen, com fan algunes bagasses. I no ho hauria fet, perquè sabia que Fâtî havia arreglat el tracte. O havia perdut els diners que em quedaven o me'ls havia gastats.

Avergonyit i confús, li vaig oferir un despertador, una llauna de sardines, una de tonyina, una poma, un plàtan i un quilo d'arròs espanyol, boníssim; i un parell de sabates, encara en bon estat, per si tenia un germà tan desgraciat com jo a qui servira el meu número. I encara vaig donar gràcies per haver trobat tot allò.

—No et cau la cara de vergonya? Et burles de mi? Creus que em pagues tota la nit amb això? Ja han passat els anys de la fam!

La dona va començar amb aquelles paraules la seua acusació, mentre jo aguantava, amb tota la paciència del món.

—És que no tinc res més, senyoreta.

—Guarda tot aquest menjar per quan tingues fam. I, per si no ho sabies, jo no sóc una senyoreta: tinc una filla de tres anys esperant-me... Què és tot això de senyoreta amunt, senyoreta avall? Que estàs amb la senyoreta tota la nit!

—Però si és veritat que no tinc res més!

Va encendre un cigarret i, encara que estava en dejú, se'l va fumar àvidament. No era tan principiant com deia.

—Et prepare café?

—Gràcies.

No vaig entendre si volia dir que sí o que no, perquè la mala pècora em va contestar d'una forma molt ambígua. Però quan va veure que me n'anava cap a la cuina, va cridar:

—Ni café ni hòsties! Només vull els meus diners: cent dirhems! Ho has entés?

—Que Déu em maleesca si tinc alguna cosa que no t'haja oferit ja.

—Mala sort —murmurà. I, després, tornà a bramar: —I anit, mestre? No era anit quan et mostraves tan orgullós dels teus diners i els celebraves amb poemes d'Omar al-Haiâm, Abû Nuwâs i els teus altres poetes? Pobret meu! Escolta: em vas prometre cent dirhems, Fâtî en va ser testimoni.

Em va molestar aquell comentari perquè em recordà que Fâtî era la responsable d'aquella relació. Amb quins ulls la miraria quan ella sabera que m'havia clavat en aquest embolic? Encara que també pensava que es mostraria comprensiva i em sabria disculpar perquè es creuria que no tinc un cèntim.

—Jo et vaig prometre cent dirhems?

—Sí, Omar Haiâm. I hi havia clients disposats a pagar-me tres i quatre voltes els teus cent miserables dirhems... Però, per cara de Fâtî me'n vaig vindre amb tu.

Amb el primer cigarret que s'havia encés se'n va encendre un altre. Jo no recordava haver-li promés aquella quantitat i encara que, potser, anit la mereixia, en aquells moments no. Ara la veia com era realment, no com quan es cobria amb el seu abric, que semblava tan luxós de lluny i, de prop, tenia les vores rosegades per les arnes, com si fóra una peça de roba heretada d'algú mort feia cinquanta anys. El devia haver comprat al mercat o li'l devia haver deixat una altra falsa com

ella. Segur que, de dia, quan cantonejava pel Boulevard, no se'l posava. De fet, encara que estiguera neta, tota la seua roba feia una olor rànica i semblava molt gastada. De la seua higiene corporal no diré res, llevat de l'olor de les aixelles, que arribava a entabuixar-me i que, aquell matí, va estar a punt de fer-me vomitar. En una bossa de color clar que havia dut, portava dentífric, el raspall de dents i un perfum tan penetrant que em provocava indisposició i fàstic. I tota aquella parafernàlia no li servia de res. Si jo ho arribe a saber...

Hauríem d'anar al Mercat Interior³ a demanar, almenys, cinquanta dirhems a un amic meu que treballava a la fonda Mauritània; si no s'hi conformava, ja podia anar fotent-se cabotades contra les parets i ja podia maleir-me fins al dia de la resurrecció.

—Vinga, camina —em deia la bruixa, animant-me a caminar davant seu.

—Tinga, senyoreta, tots els diners que he pogut aconseguir —li vaig dir, mentre li allargava els cinc bitllets amb por que no em tornara a escridassar davant de tota aquella gent. I, en veu baixa, vaig afegir:— Oh, Râbiâ al-Adawiia.⁴

Em vaig sorprendre en veure com els seus trets es feien més suaus de sobte, com una poncella que s'obre del tot, mentre em tornava el despertador que s'havia guardat com a penyora. Me'l donà com si em tornara un record d'alguna cosa que hi havia hagut entre nosaltres i em va somriure.

3. En àrab, 'as-sûq ad-dâhili', conegut també com el Zoco Chico. (N. dels TT.)

4. Mística iraquiana natural de Bàssora, morta l'any 752. Va ser famosa per la seua vida piadosa i per introduir en el sufisme el concepte d'amor diví, en contrast amb el de Temor de Déu. (N. dels TT.)

Devia pensar que em feia més falta a mi que a ella i, ara, el despertador i tot exhalava la sentor del seu perfum. Es va negar a acceptar més de trenta dirhems i, se'n va anar sense dir res i sense deixar de somriure; mentre es menjava la poma, es va endinsar per un carreró que dóna a la plaça del mercat. Mentre ella s'allunyava sense girar-se, jo em vaig quedar allà, sense saber què fer; només quan va arribar a l'arc per on s'entrava a la plaça, vaig reaccionar i me'n vaig anar, per si es girava per última vegada, abans de desaparéixer. La majoria d'aquestes dones diuen adéu així; però, a mi, no m'agrada gens aquesta última mirada; em sembla sempre cruel i tan poc sincera com el somriure que l'acompanya... La cabrona havia sabut representar perfectament el seu paper.

Vaig entrar al café Tingis i vaig demanar un café ben carregat perquè la ressaca m'omplia el cap de gats furiosos que miolaven. El mercat, que sol resultar un lloc agradable per a un desgraciat com jo, em semblava només un lloc ple de fàstic i de misèria. Fins i tot el café Fuentes, a la plaça del Gran Mercat, només em va semblar un clot de merda, una porquera enmig del carrer. Jo no sols no en sentia nostàlgia, sinó que a penes me'n recordava, de tot allò, i ni tan sols coneixia el cambrer, però podia veure tots els matisos del delictes en les cares d'aquells individus que esperaven, drets o asseguts, l'arribada d'una víctima. Puc enumerar l'estafa i l'engany i podia veure la por impresa a la cara de la gent que pul·lulava per la plaça, l'hostilitat que deformava els seus rostres. D'on deu haver vingut tota aquesta gent que fa cara d'acabar d'eixir de la presó i d'estar a punt de tornar a entrar-hi? Són, sens dubte, dels que, quan ixen de la presó, deixen

algú encarregat de conservar-los el lloc, perquè saben que hi tornaran més prompte que tard. És la invasió dels bàrbars.⁵ Encara que he envellit al seu costat, a penes en conec tres o quatre perquè, ací, la vida és només un procés de putrefacció que va afeblint-te, que va fonent-te fins que et converteix en un vell sense cap dignitat. Fins i tot la memòria odia conservar uns records tan desagradables i no vol deixar constància dels vells rostres coneguts, la pell dels quals no sols s'ha arrugat, sinó que s'ha ressecat i s'ha omplert de pústules. És com si quan, en la meua imaginació, reviuem un passat gloriós, foren conscients, de sobte, de la seua derrota, dels canvis que els han fet empal·lidir, que han desgastat els seus ossos i els han convertits en víctimes de la seua pròpia ciutat, que és ja un cadàver mal soterrat. El cor de la ciutat que van conèixer en la plenitud de la seua joventut ha estat atacat per una trombosi i té un coàgul al mateix centre, impossible de guarir. Les velles artèries també van tancant-se a poc a poc, una miqueta cada dia. Acabarà explotant!

*On ne sait qui vit qui meurt
on est tout à son malheur
d'être encore là
quand le soleil vole
en éclats.*

René GUY CADOU
(Poeta francès, 1920-1951)

5. Literalment, 'tàrtars'. Les invasions d'aquests pobles de les estepes d'Àsia central representen la destrucció total per als pobles musulmans. Però, en la cultura occidental, el concepte equival a 'bàrbars'. (N. dels TT.)

Vaig enfilem la Costera dels Joiers, en direcció a la taverna Denis-Bar, amb la intenció de beure'm un parell de cerques. Encara que ja eren més de les deu del matí, es veu que jo era el primer client, perquè estaven obrint. La sentor d'alcohol i de fum de la nit anterior encara hi persistia, tan intensa que donava ganes de perbocar. Em vaig beure la cervesa d'un sol glop, per sentir-me en harmonia amb aquella pudor. Darrere de la barra hi havia un retrat de Hemingway, en colors foscos, que havia pintat un aficionat, encara que molts parroquians de la taverna comentaven que es tractava d'una obra valuosa, que devia valdre molts diners i que un expert sabia donar-li l'autèntic valor artístic que tenia.

—Sens dubte —delirava un client del bar, que es considerava el cronista de l'establiment— l'autor és, ara, un pintor famós, perquè fa més de cinquanta anys que va pintar aquest retrat. És una llàstima que el pintor no el signara... Els genis ens fan perdre moltes oportunitats per la seua modèstia, quan no signen els seus treballs.

Li hauria agradat que, algun dia, aquell retrat de Hemingway estiguera en algun museu famós del món i que el propietari de la taverna s'haguera fet ric amb la venda. Un altre client assegurava que el mateix Dean, el propietari de la taverna, li havia dit que Hemingway havia estat amic seu i que sempre acudia fidelment a la seua taverna quan visitava Tànger on, per cert, Hemingway no ha estat mai. I que li agradava el retrat; que bevia molt i no deixava de repetir l'admiració que li provocava el quadre i de profetitzar un gran futur per a l'autor. Una volta, havia volgut comprar-lo per un preu que li hauria permés adquirir la taverna sencera, però

Dean havia preferit conservar-lo com un record de la seua gran amistat amb Hemingway i de l'admiració que l'escriptor sentia pel retrat i per la taverna.

Per desgràcia, el propietari de la taverna ja no podia aportar el seu testimoni en aquelles converses que es reproduïen de nit i de dia, perquè havia mort feia anys, en el 63. Però hi havia qui assegurava que aquell pobre home encara vivia, a pesar que havia estat soterrat al cementeri protestant anglés de Tànger. Segons que es comentava, tornava cada estiu d'Amèrica o d'Anglaterra, perquè sentia enyorança de la taverna, i sempre convidava a beure tots els que estaven presents en aquell moment.

A la taverna també hi havia una fotografia menuda de Humphrey Bogart que no valia menys que el retrat de Hemingway. Un altre client assegurava que, estant ell present, el mateix Bogart havia regalat la fotografia a Dean i que l'actor era molt amable i tan generós que també va convidar a beure tots els qui es trobaven a la taverna en aquell moment. El mateix parroquià també s'enorgullia d'haver tingut l'alt honor d'haver begut amb ell i d'haver conversat, encara que només una vegada, perquè les seues visites a Tànger no solien ser llargues. Però li havia promés que la pròxima volta, tornarien a beure junts.

De l'altra fotografia que hi havia a la mateixa paret, ningú no gosava fer cap comentari; no tenia la menor importància per als clients, perquè els personatges no eren parroquians del bar; però eren els millors testimonis oculars de les coses que havien passat a la taverna i semblaven conèixer tots els clients: els d'abans, els d'ara i els del futur. Ningú no sabia qui havia portat aquella fotografia ni quan. I que Déu confonga qui no s'ho crega!

La fotografia representava una senyora asseguda en una cadira molt luxosa, la qual rebia un ancià, envoltada per la seua cort. Deien que era Barbara Haten, o que se li assemblava. Però un altre sabut contava una altra història.

—Era la protagonista d'una pel·lícula que rodaren a Tànger, l'escenari real de la tragèdia. Un jove espanyol s'havia enamorat d'una jove anglesa, d'una família de diplomàtics, a qui li van prohibir que corresponguera aquell amor. Ell es va sentir tan desgraciat que es va suïcidar: es va penjar d'un arbre, al mateix jardí de la casa on ella vivia, davant la finestra de la seua habitació i amb una guitarra al coll.

Sobre aquesta història, ningú no en podia dir l'última paraula perquè cada parroquià tenia la seua pròpia versió de la fotografia. Si els personatges que hi havia fotografiats havien visitat o no el Denis-Bar, o fins i tot Tànger, no tenia cap importància: aquestes persones formaven part de la memòria col·lectiva dels parroquians de totes les tavernes, que els mataven o els feien reviure segons l'humor amb què en parlaven o segons les històries que els abellia sentir. Així, l'home que avui estava viu, demà estava mort i despús-demà podia tornar a viure, encara que no haguera existit mai. El cas era que tots en sabien alguna cosa, que tots havien sentit algun comentari i fins i tot alguns havien conegut el cas en persona... I tot això contribuïa a donar caràcter a una ciutat que vol ser feliç a pesar de la seua desgràcia.

Jo també em divertia amb els records d'aquella taverna que havia estat refugi d'espies estrangers que duïen entre mans alguna missió i dels espies residents a Tànger, quan era una ciutat internacional. Gent com Burroughs, Ginsberg, Or-

lowsky, Kerouack, Bowles i Jean, la seua dona, o Tennessee... Però d'aquests personatges no en parlava ningú perquè no hi havia fotografies a les tavernes i perquè, per aquell temps, aquests *cronistes* tenien prohibida l'entrada a les tavernes. A mi, m'hauria agradat que hi haguera alguna foto d'aquells personatges que aquella taverna em duia a la memòria.

També he de confessar que jo no tenia cap intenció que la meua relació amb la *principiant* fóra tan vil i tan vulgar, quan ella em va oferir els seus serveis; però el seu comportament, sorprenentment agradable, m'havia fet abaixar la guàrdia.

Al principi dels setanta començaren a aparéixer algunes prostitutes que havien abandonat els seus estudis i Malíka, que era el nom de la principiant, era una d'aquestes joves. La majoria venia d'altres ciutats, per a evitar la vergonya familiar, l'odi i el sentiment de culpa que els podia provocar l'exercici d'aquella professió. Però Lal·la Xafíqa i les seues *filles* no notaven aquella pressió familiar perquè no tenien arrels conegudes ni conservaven cap lligam amb els possibles membres, pròxims o llunyans, de les seues famílies.

Aquelles joves aprenents només intentaven adaptar-se a una realitat que els feia vergonya i no es comportaven com a professionals capaces de plantar cara a qui intentava abusar de la seua situació.

Fâtî i jo ens férem amics i va ser ella qui fomentà aquesta amistat amb la seua intel·ligència, amb l'aprovació i la benedicció de Lal·la Xafíqa, que va revestir de dignitat aquella relació. I això que jo no estava acostumat a fer amistat íntima amb dones, sobretot perquè no hauria sabut com fer-ho, no per falta de ganes. Les dones han estat sempre fora de la meua vida; o eren santes i, per tant, intocables,

o eren molt profanes i, per tant, deshonrades. Però també pot ser per la meua por a ser dominat o a convertir-me en víctima de la gelosia, que és folla i assassina; per això he estat incapaç d'iniciar cap relació que posara en perill la meua llibertat.

De manera que, entre Fâtî i jo no hi va haver cap altre intent d'intimar realment: només les bromes i els contactes que propiciaven les circumstàncies. Érem com dos germans a la força perquè, en el fons, jo també la desitjava com molts altres infeliços que havien perdut el cap per ella i, sovint, hauria volgut anar més enllà de l'amor virginal que ella em professava. Fâtî sabia cobrar de més als borratxos que es despistaven per a poder convidar-me quan se m'acabaven els diners. Així, com que podia beure debades, jo em quedava més temps a la taverna i quan ella em posava alguna copa pagada pels idiotes que havien perdut el compte, em deia:

—Queda't una miqueta més...

I jo bevia per poder quedar-me una miqueta més; jo, que no tenia un clau, que era un desgraciat i que estava sempre endeutat amb ella. Sovint, la meua única companyia era el xiulet del vent que, com jo, no tenia res.